

ikdj (Honours in Hindi) I = 2012&13

ikdj % 100

le; % 3 ?k.Vs

izui = & 1 %i |

1/2 d 1/2 HkDr o jhfrdkyhu dfork & 60 vd
1/2 k 1/2 vk/kfud dfork & 40 vd

funzk %

igyk izu rhu dkyka dh dfork l s l EcfU/kr l i l x 0; k[; k dk gksckA
l i l x 0; k[; kFkZ fn; s x; s Ng dk0; k"ka ea l s rhu dh 0; k[; k djuh gksckA n l js izu ea
rhuka dkyka ea l s iNs x; s rhu dfo; ka ea l s fd l h , d dfo dk l kfgR; d ifjp;
fy[kuk gksckA rhl jk izu rhu dkyka dh rhu dforkvka ea l s fd l h , d dfork dk l k j
fy[kuk gksckA pkSks ok ikpoa izu ikB; iurdka dh "vuqkhyuh" ea l s iNs tk; xA
"vuqkhyuh" ea l s iNs x; s pkj l eh{kRed izuka ea l s fd l gh nks ds mukj fy[kus gksckA
0; k[; k dsfy, ikyhl 1/5\$15\$15 1/2 dfo&ifjp; dsfy, 15] dfork&l kj dsfy, 10
rFkk l eh{kRed izuka dsfy, rhl 1/5\$15 1/2 vd fu; r gA

ikB; xBFk %&

- 1- l jLorh % izdk"ku foHkkx] d#{ks= fo"of0 | ky; } d#{ks=A
- 2- vkB volzphu dfo % izdk"ku foHkkx] d#{ks= fo"of0 | ky; } d#{ks=A

i wkkd % 100
I e; % 3 ?k.Vs

i'zu&i= & 2 %dFk I kGR;

¼d½ miU; kl ¼nk½ & 60 vd
¼k½ dgkuh&l dyu & 40 vd

funžk %

i gyk i'zu nksuka miU; kl ka l s l EcfU/kr l i d a x 0; k[; k dk gksckA l i d a x
0; k[; kFKZ fn; s x; s Ng x | k"ka ea l s rhu dh 0; k[; k djuh gkschA nlr js o rhl js i'zu
miU; kl ka dh l eh{kk l s l EcfU/kr gksckA miU; kl ka ds dFkl kj] dFkk&xBu] ukedj.k dh
l kFKZdrkj pfj=&fp=.k] Hkk'kk&"kSyh] mīs; vkfn l s l EcfU/kr iNs x; s pkj l eh{kkRed
i'zuka ea l s fdUgh nks ds mUkj n.s.s gksckA pKfkk i'zu dgkfu; ka dh l anHKZ 0; k[; k l Ecu/kh
gksckA nks x | k"ka ea l s fd l h , d dh 0; k[; k djuh gkschA i k poka i'zu dgkfu; ka dh
l eh{kk l s l EcfU/kr gksckA nks l eh{kkRed i'zuka ea l s fd l h , d dk mUkj fy[kuk gksckA
miU; kl ka dh 0; k[; k ds fy, ¼10\$10\$10½ rFkk l eh{kkRed i'zuka ds fy, pkyhl
¼20\$20½ vd fu/kkZjr gA dgkfu; ka dh 0; k[; k ds fy, nl rFkk l eh{kkRed i'zu ds
fy, chl vd fu/kkZjr gA

i kB; &xDFk %

fuezyk	% i epln] gā i d k"ku] bykgkcknA
vkdk" k dh Nr	% jkenj" k feJ] ok.kh i d k"ku] fnYyhA
dgkuh l dyu	% i d k"ku foHkkx] d# {k= fo"of o ky; } d# {k=A

i wkkā % 100
l e; % 3 ?k.Vs

ižu&i= & 3 %ukVd vlg , dka

¼d½ ukVd ¼nk½
¼k½ , dka&l dyu

funžk %

igyk ižu nksuka ukVdka l s l EcfU/kr l i d x 0; k[; k dk gksckA l i d x
0; k[; kFkZ fn; s x; s Ng x | kākka ea l s rhu dh 0; k[; k djuh gksckA nū js o rhl js ižu
ukVdka dh l eh{k l s l EcfU/kr gkckA ukVdka ds dFkl kj] dFk&xBu] ukedj.k dh
l kFkdrk] rkrRod l eh{k] ied[k ik=ka pfj=&fp=.k] Hkk'kk&"kS/h] mīś; vkfn l s l EcfU/kr
i Ns x; s pkj l eh{kRed ižuka ea l s folgha nks ds mŭkj nū s gkckA pkFk ižu , dka; ka
dh 0; k[; k l ECU/kh gksckA nks x | kākka ea l s fd l h , d dh 0; k[; k djuh gksckA ikpoka
ižu , dka dh rkrRod l eh{k l s l EcfU/kr gksckA nks l eh{kRed ižuka ea l s fd l h , d
dk mŭkj fy[kuk gksckA ukVdka dh 0; k[; k ds fy, rhl ¼10\$10\$10½ rFk l eh{kRed
ižuka ds fy, pkyhl ¼20\$20½ vad fu/kkZjr gA , dka; ka dh 0; k[; k ds fy, nl rFk
l eh{kRed ižu ds fy, chl vad fu/kkZjr gA

i kB; &xlfk %

/kLokfeuh % t; "kaj i d kn] i d kn i d k"ku] xko/kū l jk;] okjk.kl hA
forLrk dh ygja % y{ehukjk; .k feJ] ykdHkkjrh i d k"ku] bykgkcknA
, dka l dyu % fo"ofok | ky; i d k"ku folkkx] d# {k= fo"ofok | ky;] d# {k=A

i wkkz d % 100
l e; % 3 ?k.Vs

iz'u&i= & 4 %fucU/k o j\$Kfp= vkn

1/d½ fucU/k&l dyu & 40 vø
1/k½ j\$kkfp=@l lej.k dh i qrd & 30 vø
1/x½ l kfgfR; d fucU/k y\$ku & 30 vø

funžk %

igyk iz'u fucU/k dh l iž æ 0; k[; k l Ecu/kh gksckA inRr pkj x | k"ka ea
l s fdlgha nks dh l iž æ 0; k[; k djuh gksckA nŵ js o rhl js iz'u l eh{k k l æžkh gksckA
pkj l eh{k kRed iz'uka ea l s fdlgha nks ds műkj i kB; & i qrd dh "vuŵkhyul" ds vk/kkj
ij i Ns tk; æA l lej.k&j\$kkfp= l Ecu/kh i qrd ea l s pkfks iz'u ds: i eh nks vorj .kka
ea l s fdl h , d dh 0; k[; k djuh gksckA bl h i qrd ij fn; s x; s nks l eh{k kRed iz'uka
ea l s fdl h , d dk műkj fy[kuk gksck] tks bl iz'u&i= dk ikpoka iz'u gksckA NBk
iz'u l kfgfR; d fucU/k&y\$ku l Ecu/kh gksckA Ng l kfgfR; d fo'k; ka ea l s fdl h , d ij
l kfgfR; d fucU/k l Ecu/kh gksckA fucU/kka ds fo'k; dfr vkš dfrdkj] l kfgfR; dokn]
l kfgfR; d fo/kk] l kfgfR; d fl) kŵr vkfn l s l EcfU/kr gksckA fucU/k dh 0; k[; k ds fy,
l syg 1/8\$8½ rFkk l eh{k kRed iz'uka ds fy, pkšhl 1/12\$12½ vø fu/kkžjr gA
j\$kkfp=@l lej.k dh 0; k[; k ds fy, nl rFkk l eh{k kRed iz'u ds fy, chl vø
fu/kkžjr gA l kfgfR; d fucU/k rhl vøka dk gksckA

i kB; & xŵFk %

fucU/k l lrd % i žk"ku foHkkx] d# {ks= fo"fo | ky; } d# {ks=A
ejk ifjokj % egknøh oek] ykdHkkjrh i žk"ku] bykgkcknA
cgr~l kfgfR; d fucU/k % MkW ; "k xŵkVh] l w ŽHkkjrh i žk"ku] ubZ l Mø]
fnYyh&110006

i wkkz 100
I e; %3 ?k.Vs

i'zu&i= & 5 %fglnh I kfgR; dk bfrgkl

1/4 d 1/2 vkfndky & 20 vd
1/4 [k 1/2 e/; dky & 40 vd
1/4 x 1/2 vk/kfud dky & 40 vd

funz'k %

bl i'zu i = es ikp ds m'ukj fy [kus vi s{kr gkxkA fu/kkzjr dkyka ij rhu 1/4 d 1/4
1/4 [k 1/4 1/4 x 1/2 mi [k.M gkxkA vk' iR; d mi [k.M ea l s de&l & de , d i'zu djuk vfuok; l
gkxkA vkfndky ij nks rFkk e/; dky vk' vk/kfud dky ij pkj&pkj i'zu i n's tk; xkA
iR; d i'zu dsfy, chl vd fu; r gA
1/4 d 1/2 vkfndky %fu/kkzjr i kB; Øe %
fglnh&l kfgR; frgkl dk dky foHkk'tu] vkfndky dk ukedj.k] I keku;
ifjLFkfr; k] I keku; i dfr; k] jkl ks dko; & ijEijkA

1/4 [k 1/2 e/; dky %fu/kkzjr i kB; Øe %

HkFDrdky dh ifjLFkfr; k] I rdko; % ijEijk vk' i d'fUk; k] I Qhdko; % ijEijk
vk' i d'fUk; k] jkedko; % ijEijk vk' i d'fUk; k] d'.kdko; % ijEijk vk' i d'fUk; k]
HkFDrdky % Lo.kz, x] jhfrdky dh ifjLFkfr; k] jhfrdky dk ukedj.k] jhfrd) dko; %
ijEijk vk' i d'fUk; k] A

1/4 x 1/2 vk/kfud dky %fu/kkzjr i kB; Øe %

vk/kfud ; x dh ifjLFkfr; k] Hkkj r'bnq xhu dko;] f}onh; xhu dko;] Nk; koknh
dko;] ix'froknh&dko;] iz, kxokn@ubz d'fork] Hkkj r'bnq xhu x]] fglnh mi U; kl] fglnh
dgkuh] fglnh ukVd] fglnh fucU/k] fglnh vkyk'puka

I gk; d x'BFk %

- 1- fglnh I kfgR; dk bfrgkl % ykyp'ln x'qr ^exy* ; fuofl V'h cpd I BVj
d# {ks=A
- 2- fglnh I kfgR; dk I s{klr bfrgkl % ckcw x'wkcjk;] y{ehukjk; .k vxdky]
vkxj'kA
- 3- fglnh I kfgR; dk foopukRed bfrgkl % frydjkt "kek] vk; z'pd fMi k]
fnYyhA

i wkkād %100
I e; %3 ?k.Vs

iʔu&i= & 6 %I ekypuk vlg dko; kx

¼d½ I eh{kk fl) klr & 60 vā
¼[k½ NUn & 20 vā
¼x½ vyākj & 20 vā

funʔk %

bl iʔu i= ea dgy I kr iʔu djus gkxā ʔ eh{kk fl) klr* ds vlrxʔ fu/klʔjr
i kB; Øe ds nksuka Hkkxka ¼v]vko½ ea l s 8 iʔu i Ns tk; xʔ ftuea l s pkj iʔu djus gkxā
tk 60 ¼i5x4) vāka ds gkxā inūk 8 Nns es l s fdugh pkj ds y{k.k o mnkj.k i Ns
tk; xā inūk 8 vyākjka ea l s fdugh pkj ds y{k.k o mnkj.k i Ns tk; xā Nan o
vyākj I Ecl/kh iʔu chl &chl vāka ds gkxā

¼d½ I eh{kk fl) klr & fu/klʔjr i kB; Øe %

¼v½ dko; % ifjHkk'kk] dko; ds rūo] dko; ds i{k] dko; ds Hkn] "kCn&"kfDr] j l] xqk]
nkskA

¼vk½ rkrRod I eh{kk % mi U; kl] dgkuh] fucl/k] vkykpk] ukVd] , dkdhA

¼[k½ NUn %fu/klʔjr i kB; Øe

¼i½ ekf=d Nan & pk\$ kb] i)fj] jkyk] xhfrdk] gfjxhfrdk] nkgk] I kj Bk] mYykyk]
dqMfy; k] Nli ;] vfjYy] I j l h] I kj] okVā] f=HkxhA

½½ okf.kd Nan & pEidekyk] "kfyuh] bfUnjk] Hkqaxh] blnōtk] mi blnōtk] mitkr
Hkqaxi z kr] nrfoyfcr] oāklFk] ekfyuh] enkØklrk] nfej] "knnyfoØhfMr] eUkx; nA

¼x½ vyākj %fu/klʔjr i kB; Øe

¼i½ vyākj & vFkz , oa ifjHkk'kk] egūo , oa ied[k HknA

½½ "kCnkyākj & vūq kl] ; ed] "ysk] oØkSDr] i q#fDr] fojkskkHkl A

½½ vFkkyākj & miek] irhi] : id] mRi {kk] vfr"k; kSDr] I ang] mYys[k]
vigufr] nhi d] fun"lūk] 0; frjā] vū; kSDr] foHkkouk] vl xfr] vFkDr] jU; kl A

i kB; &xDFk %

dko; "kkL= %MKD i qi k cā y] d# {ks= fo"ofō | ky;] i d k"ku d# {ks=A
dko; kx fnfi dk %MKD jkei r ; kno] I jLorh gkml i d k"ku] bykgkcknA
vyākj&Nn foopu %x.k'sk "kek] "kkL=h] vk; Z cā fMi kš 30 ukbZokyk] djky
ckx] fnYyh&110006

i wkkd %50
I e; %3 ?k.Vs

i'zu&i= & 7 %I hdr ,PNd

1/4d1/2 i'urd & 35 vad
1/4[k1/2 0; kdj.k & 15 vad

funžk %

bl i'zu i= ea dgy N% i'zu gksckA i'zu nks l jykFKZ l s l EcfU/kr gksckA
rnuq kj iFke i'zu ea ikB; i'urd ea l s pkj i | fn; s tk; aš ftuea l s fdlgha nks dk
l jykFKZ djuk gksckA ; g i'zu i l ng vadka 1/41/2+71/2) dk gksckA ni js i'zu ea bl h ikB;
i'urd l s pkj x | k k fn; s tk; aš ftuea l s fdlgh nks dk l jykFKZ djuk gksckA ; g i'zu
i l ng 1/41/2+71/2) dk gksckA rhl js i'zu ea nks dgkfu; k; nh tk; aš ftuea l s fdl h , d dk
l kj fy[kuk gksckA ; g i'zu ikp vadka dk gksckA pkšs i'zu ea pkj "kCn fn; s tk; aš
ftuea l s fdlgh nks ds l Hkh foHkDr; ka vls opuka ea fl) : i fy[kus gksckA ; g i'zu ikp
vadks (21/2+21/2) dk gksckA ikpoa i'zu ea pkj /kkrq fn; s tk; aš ftuea l s fdlgh nks ds
; FkkfufnZV ydkj ea fl) : i l s fy[kus gksckA ; g ikp vadka (21/2+21/2) dk gksckA NBs
i'zu ea vkB iR; ; fn; s tk; aš ftuea l s fdlgha ikp /kkrq/ka ds fl) : i fy[kus gksckA
; g i'zu ikp vadka dk gksckA

fu/kkZjr ikB; Øe %&

1/4d1/2 i'prU= 1/4doy vijhf{kr dkjd r=1/2 & 35 vad
1/4[k1/2 0; kdj.k dh : i j[kk & 15 vad
1/41/2 "kCn & egr} cyor} prj] jktu~; pu] /kkuu} rn-1/4 1/2 bne-1/4 1/2
; Len} vLenA & 5 vad
1/21/2 /kkrq & 1/4doy yV} ykV} yaš} fof/k fyš} rFkk yV- ydkj eš
HkV} vl] gV} nk] fno} ph] rnt} #/k] xg] pjA & 5 vad
1/31/2 iR; ; & "kr] "kep} Dr] Dror] DRok] rpu] Ro; r}vuh; j] eri] BdA
& 5 vad